

Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 2/2016 (79)

ŚWIAT: Leśne obszary chronione zagrażają rdzennej ludności

Porozumienie klimatyczne z Paryża może pozbawić dachu nad głową miliony rdzennych mieszkańców lasów – wykazali autorzy raportu z firmy TMP Systems. Kraje rozwijające się, chcąc ograniczyć emisję dwutlenku węgla, planują objęcie wielu obszarów leśnych ochroną.

Z pomocą funduszy norweskich Liberia opracowała program ochrony i wyłączenia z użytkowania 30% swojej powierzchni leśnej do 2020 r. Z kolei Demokratyczna Republika Konga, przy wsparciu m.in. funduszy niemieckich, zaplanowała objęcie ochroną 12-14% swoich lasów. W Liberii może to dotknąć 335 tys. a w przypadku Konga – aż 1 mln ludzi.

Według Andy'ego White'a z organizacji Inicjatywa na Rzecz Praw i Zasobów, w lasach zamieszkuje bardzo dużo ludzi, którym należy pomóc, a nie wyrzucać z ich domów. Tam, gdzie prawa rdzennych mieszkańców są chronione i gdzie mogą oni wykorzystywać lasy dla swojego utrzymania, zapas węgla jest większy, niż w lasach chronionych. Rdzenna ludność aktywnie chroni swój las i nie trzeba płacić za to parkowym strażnikom. 1,5 miliarda rdzennej ludności zamieszkuje większą część obszarów Ziemi, ale ma legalne prawo tylko do 10% z nich.

Źródło: www.bbc.com/news/ (MK)

FRANCJA: Zalesianie na pewno korzystne dla klimatu?

Wyniki badań zespołu prowadzonego przez francuskie Laboratoire des Sciences du Climat et de l'Environnement mogą przewartościować dotychczasową wiedzę na temat związków między zalesianiem i zmianami klimatycznymi. Przez długi czas przyjmowano, że drzewa pomagają walczyć ze zmianami klimatu, przede wszystkim spowalniając wzrost temperatury, tymczasem może być odwrotnie.

W ciągu ostatnich 250 lat w Europie powierzchnia lasów wzrosła o 10%, zaś średnia temperatura kontynentu zwiększyła się o 0,2 stopni Celsjusza.

Naukowcy uważają, że zmiana składu gatunkowego lasów, z gatunków liściastych takich jak dąb i brzoza, na drzewa iglaste, takie jak sosna i świerk, sprawiła, że kontynent ocieplił się, a nie ochłodził. Podczas gdy drzewa liściaste odbijają światło słoneczne, ciemne iglaki absorbują ciepło.

Główny autor badań Kim Naudts uważa, że łagodzenie ocieplenia klimatu nie powinno koncentrować się tylko na akumulacji węgla - polityki rządowe dotyczące lasów powinny być przewartościowane i uwzględniać takie czynniki, jak kolor drzew i ich wpływ na środowisko.

Źródło: www.nydailynews.com/news/ (MK)

WIELKA BRYTANIA: Leśnictwo szkockie warte jest 1 mld funtów

Według nowego raportu szkockiej Komisji Leśnictwa, w ciągu niespełna dekady wartość sektora leśno-drzewnego wzrosła z 670 mln funtów do 1 mld funtów, a liczba miejsc pracy w sektorze zwiększyła się prawie dwukrotnie. Obecnie w leśnictwie i powiązanych z nim turystyce i ochronie przyrody pracuje ponad 25000 osób, w porównaniu do 13500 osób zatrudnionych przy obróbce drewna w 2008 r.

Obecnie w gospodarce leśnej i przy przetwarzaniu surowca drzewnego pracuje ponad 19500 osób, w większości na obszarach wiejskich, przyczyniając się do wzrostu w innych sektorach, w tym energetyce, budownictwie, turystyce i biotechnologii. Wartościowy surowiec drzewny jest przerabiany przez tartaki światowej klasy na najwyższej jakości produkty. Jak twierdzą przedstawiciele branży, drzewo jest obecnie pozyskiwane w każdej minucie.

Stuart Goodall, prezes stowarzyszenia handlowego Confor promującego drewno i leśnictwo, zapowiedział kolejne 10-15 lat wzrostu w sektorze, ale według niego bez skutecznego planowania dynamika rozwoju może spaść w latach 2030-2060. Na spotkaniu z liderami leśnictwa minister środowiska dr Aileen McLeod powiedziała, że trzeba pamiętać, iż leśnictwo przyczynia się do łagodzenia zmian klimatu, lepszego zdrowia i dobrobytu Szkotów.

Źródło: www.scotsman.com/business/ (MK)

NIEMCY: Zawód leśnika w Bawarskich Lasach Państwowych

Bawarskie Lasy Państwowe (BaySF) obejmują 800 tys. ha, w skład których wchodzi 41 gospodarstw leśnych, 370 rewirów leśnych (leśnictw) oraz wiele różnych jednostek usługowych, jak szkółki leśne, centrum edukacji, centrum drewna energetycznego, centrum techniki leśnej oraz zarząd przedsiębiorstwa zorganizowanego w formie zakładu prawa publicznego (AöR) w Regensburgu.

W ostatnich latach uległy zmianie ramowe rozwiązania organizacji lasów państwowych w Bawarii. Wraz z założeniem BaySF nastąpiło wzmocnienie kierownictwa i struktury hierarchicznej leśnictwa państwowego. Do 1 lipca 2007 r. określona została liczba rewirów leśnych oraz uległa zmianie organizacja gospodarstwa leśnego. O ile biologiczna produkcja leśna (hodowla lasu, łowiectwo, ochrona przyrody) była podstawowym zadaniem kierownictwa rewirów leśnych zarówno wcześniej, jak i później, to techniczna produkcja przedsiębiorstwa oraz BaySF-technika leśna, a także zakup techniczno-leśnych zadań usługowych, wymagają zorganizowania i wyposażenia stacji usługowych w każdym gospodarstwie leśnym. Stacjom tym podporządkowani są wszyscy robotnicy leśni, kierowani przez absolwentów wyższych uczelni leśnych oraz przez zatrudnionych w gospodarstwie leśnym techników. Nowa organizacja pracy wymaga większej niż dawniej współpracy zespołowej.

Popyt na kwalifikowanych absolwentów wyższych uczelni leśnych rośnie już od wielu lat. Stawiane im wymagania dotyczą zwłaszcza zagadnień fachowych (leśnych), metodycznych i socjalnych oraz kompetencji personalnych. Poziom spełniania tych wymagań w Bawarii lub w innych landach jest oceniany w trakcie zdawania odpowiednich egzaminów. Fachowe i społeczne kompetencje są weryfikowane przez doświadczonych kadry kierownicze BaySF i ekspertów w zakresie psychologii.

Nabyta przez młode kadry nowa wiedza ma szczególne znaczenie dla kształtowania biologicznej i technicznej produkcji gospodarstwa leśnego oraz dla zarządzania nim. Pogłębianiu specjalizacji w wymienionych dziedzinach sprzyja przede wszystkim realizacja Bolońskiego procesu oraz służą jej reformy leśnictwa podjęte po 1990 r. Ukształtowane nowe kierunki studiów obejmują m.in. arborystykę, surowce odnawialne, zarządzanie zasobami. Kształtują one nowy wizerunek leśnika. W porównaniu ze wcześniejszymi latami więcej jest zadań interdyscyplinarnych dotyczących koordynacji, zarządzania i planowania. Sprzyja to podnoszeniu kwalifikacji leśników oraz ponoszenia przez nich odpowiedzialności za powierzony im las.

Źródło: AFZ-Der Wald, 15/2015 (AK)

NIEMCY: Myśliwi strzelają coraz więcej

Opublikowane na początku lutego dane z sezonu łowieckiego 2014/2015 wskazują, że myśliwi zastrzelili w ubiegłym sezonie 520 tys. dzików, co oznacza wzrost o 10 % w stosunku do roku poprzedniego, a 70 % w stosunku do wyników sprzed 25 lat. Jeśli chodzi o ssaki parzystokopytne, nastąpił w ostatnim roku spadek odstrzału, ale w porównaniu z rokiem 1990 i tak podane liczby są wyższe o 17 % w wypadku jelenia, o 23 % w wypadku sarny i aż o 79 % w wypadku daniela.

Wzrost pozyskania zwierzyny dotyczy nie tylko Niemiec, ale jest tendencją ogólrnoeuropejską. Według Instytutu Thünera z Eberswalde, w ciągu ostatnich 40 lat w Europie środkowej liczba upolowanych saren, jeleni i dzików wzrosła trzykrotnie. Za przyczynę uważa się poprawę jakości siedlisk i większą dostępność pokarmu. Zwierzęta o szerokiej bazie pokarmowej, takie jak dzik, lepiej radzą sobie w zmieniającym się środowisku niż gatunki wyspecjalizowane, takie jak zajęce, kuropatwy czy bażanty. Na wzrost pogłowia zarówno dzików jak i zwierząt parzystokopytnych, mają wpływ łagodne zimy, obfite lata nasienne dębu i buka, powiększenie areału kukurydzy uprawianej dla celów energetycznych, wzrost plonów z hektara oraz obniżenie zawartości gorzkich substancji w rzepaku. Ocieplenie klimatu powoduje, że dziki spotyka się w coraz wyższych położeniach górskich, ponad 1000 m n.p.m. oraz coraz dalej na północ (Dania, Szwecja).

Źródło: www.forstpraxis.de (TZ)

EUROPA: Szakal złocisty – nowy mieszkaniec Europy

Szakale to średniej wielkości drapieżniki należące podobnie jak wilki do rodziny psowatych. Ich naturalnym środowiskiem życia są tereny pustynne, sawanny i suche łąki w Azji i Afryce. W ostatnich latach obserwowana jest jednak ekspansja tych drapieżników na kontynent europejski. W ubiegłym roku pojedyncze osobniki były obserwowane nawet w Polsce, na Litwie, na Łotwie oraz w Estonii. Naukowcy nie potrafią precyzyjnie stwierdzić co jest przyczyną wędrówek szakali na nowe tereny. Prawdopodobnie ma to związek z ociepleniem klimatu oraz zmianami, jakie w ostatnim okresie zaszły w krajobrazie rolno-leśnym. Pewnym jest jednak, że w najbliższym czasie w krajach, gdzie dokonywano najczęstszych obserwacji, powinien zostać określony status prawny szakala, z uwzględnieniem faktu, że Dyrektywa Siedliskowa UE określa go jako gatunek, który można pozyskiwać ze stanu dzikiego i nim gospodarować.

Źródło: www.tilburguniversity.edu (HS)

FINLANDIA: Gatunki leśne mniej zagrożone

Według najnowszych badań zleconych przez Ministerstwo Środowiska, spadło zagrożenie ssaków występujących w Finlandii, natomiast wzrosło ono w wypadku ptaków. Gatunki leśne mają się dobrze.

W badaniach tych żaden z badanych gatunków nie został sklasyfikowany jako bardziej zagrożony niż wcześniej. Wręcz przeciwnie, uznano że bóbr, niedźwiedź brunatny, ryś i polatucha radzą sobie lepiej: są klasyfikowane jako bliskie zagrożenia gdy według poprzedniej klasyfikacji były zagrożone. Zając bielak i wydra europejska zostały usunięte z listy zagrożonych gatunków.

Gatunki te nie są zagrożone przez gospodarkę leśną, oprócz polatuchy. Fakt, że jest obecnie uważana za mniej zagrożoną, nie zmienia środków podjętych w celu jej ochrony: drzewa na których gniazduje i odpoczywa oraz ich bezpośrednie otoczenie będzie nadal chronione.

Liczba zagrożonych gatunków ptaków wzrosła o 28. Głównym powodem jest eutrofizacja zbiorników wodnych oraz zmiany zachodzące w obszarach odpoczynku migrujących gatunków poza granicami Finlandii.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

ŚWIAT: Pożary lasów a ozon

Naukowcy z Colorado State University przeanalizowali dane odnośnie monitoringu powietrza ostatnich 10 lat pochodzące ze stacji rozrzuconych po USA. Doszli do wniosku, że zawartość ozonu w miastach była znacznie wyższa w dni pożarowe (obecność dymu) niż w dni, w których pożary nie wystąpiły. Wiadomo, że dym przemieszcza się na duże odległości a dalsze badania wykazały, że dym może wchodzić w reakcję z zanieczyszczeniami powietrza w miastach i w ten sposób tworzyć ozon. To z kolei ma negatywny wpływ na płuca i stwarza ryzyko dla ludzi starszych i astmatyków. Duża zawartość ozonu w powietrzu działa niekorzystnie również na plony.

Źródło: www.consumer.healthday.com (BK)

UE: Wytyczne ochrony przeciwpożarowej lasów w Europie

W dobie prac na istotą i skutkami zmian klimatu wzrost zagrożenia pożarowego lasów jest postrzegany jako jedna z najgroźniejszych tego konsekwencji. Potrzeba dostosowywania systemu ochrony przeciwpożarowej lasu nie zawsze jest łatwa do zrealizowania. Działania powinny skupiać się na zmniejszaniu prawdopodobieństwa wystąpienia ekstremalnego zagrożenia pożarowego a w razie jego zaistnienia na zminimalizowaniu skutków dla ekosystemu i ludzi. Nowo opublikowane wytyczne,

będące wspólnym dziełem partnerów z Hiszpanii, Wielkiej Brytanii oraz Europejskiego Instytutu Leśnego, mają uwidocznić, że odpowiednia gospodarka leśna i planowanie przestrzenne pełnią tu zasadniczą rolę. Publikacja została wydana w ramach projektu FIREfficient. Dodatkowo utworzono platformę dyskusyjną, umożliwiającą prowadzenie debat oraz wymianę informacji.

Źródło: www.efi.int/portal (BK)

AMERYKA POŁUDNIOWA: 40 tysięcy gatunków zagrożonych wyginięciem

Według badań opublikowanych w „*The Science Advances*”, około 40000 gatunków roślin tropikalnych jest obecnie zagrożonych wyginięciem. Oznacza to, że liczba roślin zagrożonych wyginięciem na całym świecie przekracza 20%. Wylesienia w Amazonii mogą doprowadzić do wyginięcia od 36 do 57% wszystkich gatunków drzew, czyli do 8700 gatunków (z 15000 oszacowanych w 2013 roku), włącznie ze słynnym orzechem brazylijskim, którego rola w gospodarce Brazylii jest nieoceniona. Należy pamiętać, że wyginąć może także wiele gatunków, do tej pory nieznanych. Po ich uwzględnieniu, udział zagrożonych gatunków szacowany jest na co najmniej 22%. Lasy tropikalne Amazonii zagrożone są przez susze i pożary. Szacuje się, że obszar Puszczy Amazońskiej zmniejszył się o 20% od 1970 roku. Według najbardziej pesymistycznego scenariusza, obszar Puszczy zmniejszy się o 30% do 2050 roku, a według najbardziej optymistycznego – o 10%.

Źródło: www.sciencedaily.com (TH)

EUROPA: Miliony euro na walkę z groźną bakterią

Komisja Europejska zadeklarowała, że zapewni 7 milionów euro na sfinansowanie badań nad bakterią *Xylella fastidiosa*. Środki finansowe będą rozdysponowywane w ramach z unijnego programu Horyzont 2020. Prace badawcze mają się skupić przede wszystkim na opracowaniu najbardziej efektywnych sposobów przeciwdziałania ekspansji *X. fastidiosa* w Europie.

Bakteria ta jest opisywana przez ekspertów jako „jeden z najbardziej niebezpiecznych patogenów roślin na całym świecie”. Atakuje ona układ przewodzący roślin, zatykając naczynia. W warunkach polskich może być szczególnie groźna dla rodzimych gatunków dębów. W Europie po raz pierwszy odnotowano ją w południowych Włoszech w 2013 roku. Latem zeszłego roku zainfekowane rośliny zostały wykryte w południowej Francji.

Źródło: www.bbc.com (HS)

AUSTRALIA: Jak kania i sokół las podpalali i na żaby czyhali...

Liczne zeznania naocznych świadków wskazują, że sokół brunatny i kania czarna są w Australii sprawcami pożarów lasów. Ptaki te były obserwowane jak podczas przenoszenia w szponach tłących się gałęzi w rejonie jeszcze nieobjęte ogniem. Wszystko wskazuje na to, że robią to specjalnie w celu wypłoszenia drobnych ofiar jak płazy, gady, ptaki oraz insekty. Uciekające przed pożarem zwierzęta stają się łatwym łupem drapieżnych ptaków. Relacje o tych "podpaleniach" pochodzą zarówno od rdzennych mieszkańców Australii - Aborygenów jak i od strażaków i strażników leśnych. Małe pożary często gromadzą tak dużo ptaków drapieżnych, że nie wystarcza pokarmu dla wszystkich. To może być przyczyną "podpalania" w innych miejscach. W rzeczywistości jest to przyczyną niespodziewanych przerzutów ognia na znaczne odległości, podczas gdy sam pożar pierwotny był niewielki. Szersze badania nad tym problemem będą miały miejsce w tym sezonie pożarowym.

Źródło: www.grindtv.com (BK)

FINLANDIA: Stora Enso nie lubi subsydiów

Stora Enso nie jest podekscytowana ciekłymi biopaliwami, ponieważ ich produkcja w zbyt dużym stopniu opiera się na dotacjach państwowych. "Dotacje przychodzą i odchodzą. Nie chcemy opierać na nich swojej działalności", mówi Karl-Henrik Sundström, dyrektor generalny Stora Enso. Sundström, który przedstawił prezentację podczas *Forum Leśnego dla Decydentów* powiedział, że Stora Enso poszukuje szans rozwoju w sektorze surowców odnawialnych i coraz częściej robi to poza krajami skandynawskimi. "5000 spośród naszych 27000 pracowników jest zatrudnionych w Finlandii a 4000 w Chinach, ale Chiny wkrótce wyprzedzą Finlandię", powiedział Sundström. Zmiana jest szybka, przynajmniej w porównaniu do średniego wieku drzewa. Jest ona napędzana przez: rosnącą populację, urbanizację, cyfryzację, wzrost dochodów, zmiany klimatu, zmiany w stylu życia i świadomości ekologicznej. "W ciągu dziesięciu lat mamy zamiar zrobić to samo, co wcześniej trwało sto lat", powiedział Sundström.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

FINLANDIA: Dom drewniany, czy murowany?

W Helsinkach są budowane obok siebie podobne bloki mieszkalne – drewniane i murowane. Celem projektu jest porównanie kosztów i czasu trwania prac budowlanych, „śladu węglowego” oraz komfortu życia. Dwa drewniane bloki mieszkalne zostaną zbudowane w nowej dzielnicy mieszkaniowej przez Reponen Construction Company. Obok nich powstaną również dwa budynki murowane. Pod względem komfortu, drewniany dom apartamentowy jest odbierany jako cichszy i mający lepszą jakość powietrza niż murowany, nawet jeśli wartości mierzone w obu budynkach są niemal identyczne.

"Budowa drewnianego budynku trwa około dwie trzecie czasu potrzebnego na zbudowanie murowanego", mówi Airaksela, dyrektor generalny Reponen Construction Company. Szacuje, że koszty budowy drewna i betonu są bardzo podobne. Zaletą drewna jest szybkość budowy, minusem jego koszt. Innym czynnikiem, który zwiększa koszty drewnianych bloków mieszkalnych, jest wymóg automatycznego systemu przeciwpożarowego w każdym mieszkaniu. Najbardziej popularna jest instalacja zraszaczy rozpylających wodę pod wysokim ciśnieniem.

Źródło: www.forest.fi (KJ)

SZWAJCARIA: Drony do poszukiwania osób, które zabłądziły w lesie

Naukowcy z Instytutu Dalle Molle oraz Uniwersytetu w Zurychu opracowali oprogramowanie pozwalające urządzeniom takim jak quadrokoptery i drony wykrywać ścieżki leśne z pułapu lotniczego i naziemnego. Oprogramowanie i sprzęt tego typu mają wkrótce posłużyć ekipom ratunkowym do odnajdywania zagubionych w lasach ludzi. Precyzyjna identyfikacja ścieżek leśnych jest niezbędna nie tylko ze względu na skuteczne odnajdywanie zaginionych osób ale także ze względu na możliwość uszkodzenia sprzętu. Oprogramowanie przypomina sztuczną inteligencję wykorzystując technologię sztucznych sieci neuronowych. Dzięki niemu algorytm jest w stanie nauczyć się rozpoznawania ścieżek leśnych w podobny sposób co ludzki mózg. Dotychczasowa skuteczność tego oprogramowania wynosiła 85% podczas przeprowadzonych testów. Kolejnym wyzwaniem jest opracowanie oprogramowania potrafiącego odróżnić zagubionych ludzi od zwierząt.

Źródło: www.sciencedaily.com (TH)